

BUDA-PESTA

28 Maiu st. v.
9 Iunie st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 41.

ANULU XIV.
1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ada Kaleh. (Orsiöva-nöua.)

Cursu elementaru de istori'a literatu-rei române.

(Urmare.)

61. *Mitropolitulu Moldovei Iacobu I*, care a scrisu în 1750 „Asiediamântulu sinodalu.“

62. *Mitropolitulu Grigorie I* (1760—1787) a carui pastoria de 27 de ani a fost semnalata printr'o adeverata înaltiare a culturai limbei românesci în biserica : mai multu de 12 opere mari liturgice si dogmatice s'au tiparitu sub dânsulu în București, si anume : „Catavasieriulu“ 1750, „Mineiulu“ 1752, „Apostolulu“ 1754, „Evangelia“ 1760, „Triodulu“ 1761, „Învetiaturi pentru Ispovedania“ 1764, „Cazania“ 1765, „Învetiatur'a bisericesca“ 1774, si „Psaltirea“ 1775, la cari au lucratu Români plini de merite cá si pastorulu lor, si anume Iordache Stoicoviciu, Mihaiu Moldovénu, si mai alesu Filaretu, archimandritulu mitropoliei, carele în urma a lucratu pentru limba si biserica cá episcopu de Râmnicu (1780), si în fine devenindu la rîndulu seu Mitropolitu alu tîerii, n'a pututu pastrá mai multu de doi ani scaunulu, din mult'a ura si invidia ce aveau domnii greci în contra acestui vîrtosu, instruitu si mândru prelatu românû.

63. *Iacobu alu II Stamate* (1748—1803), episcopulu Hușilor (1784—1792), mitropolitulu Moldovei (1792—1803). Iacobu Stamate s'a nascutu în Transilvani'a la anulu 1748. Primele cunoscintie le primi în locul nașcerii. Mai târdiu trecêndu în Moldov'a, îmbrășișâ viétia monacala si se asiedî în manastirea Némtiu, unde prin o purtare esemplara si prin studiile sale seriose atrase a supra-si atentiu-ne mai-marilor sei. Devenindu mitropolitu, cá unu barbatu plinu de însufletire si curagiu, combatea ageru sistem'a ucidietórea a dascalilor grecesci adusi si patronati de Domnii fanarioti, si staruia pentru învetiarea limbei latine, „trebuitóre si spre îndreptarea si împodobirea limbei moldovenesci.“ Elu împreuna cu logofetulu seu Gligorasîu compuse : unu „catalogu chronologicu alu tuturor Domnilor Moldovei“ de la începutu, pâna în dilele sale, tiparitu si la calcâiulu „Geografie universale“ de Amfilochie, archiereulu de la Hotinu, si edatu pe spesele sale si în editiune separata. Mai traduse moral'a, oper'a grecésca „Critilu si Androniu“, pe care o si tipari. Mai tipari si alte scrieri mai însemnate ce se aflau în archiv'a mitropoliei.

64. *Petru Maioru* (1753—1821), nascutu în Capusîu, satu în Câmpia Transilvaniei, la an.

1753; a fost fiulu nobilului George Maioru din Dicio-Stu-Martinu, protopopulu din tîenutulu Capusîulu Câmpiei. Cursulu studiilor si l'a începutu în Osîorheiu, l'a urmatu apoi la Clusîu si în urma la Blasîu, de unde fu transmisu dimpreuna cu G. Sincai la Roma, în institutululu de „propaganda fide“, pentru studierea știintîilor teologice. Dupa terminarea studiilor, reintorcêndu-se de la Rom'a, se facû monachu în manastirea din Blasîu, înse în urm'a decretului imperatescu Iosifianu, prin care se micșorâ numerulu calugarilor, parasi novitiatulu calugarescu si sântindu-se de preotu merse cá parochu în Stu Martinu, dupa aceea se facû protopopu peste tîenutulu Reginului; în urma se facû revedietoriu si censoru cărtilor românesci imprimate la tipografi'a statului din Buda.

În acelu timpu si publicâ dânsulu si scrierile sale : „Propovedanie la morti“, Buda 1809; „Didachie la pruncii morti“, idem; „Predice pentru tóte duminecile si serbatorile anului“, Buda 1810; „Istori'a pentru începutulu Românilor în Daci'a“, Buda 1812 (editiunea a dóu'a s'a publicatu în anulu 1834); „Istori'a bisericeii Românilor din cóce si din colo de Dunare“, Buda 1813; „Telemachu“, trad. Buda 1818; „Orthographia romana una cum elavi“, Buda 1819; „Lexiconulu, românû, lat. ung. germ.“ începutu de Miculu, revedietu si amplificatu de Maior cu profunda eruditiu-ne, la cari au mai lucratu Vasiliu Colosi prot. în Ardealu, Ioanu Corneliu canonicu în Oradea-mare, Iosonu Teodoroviciu parocu gr. or. în Pesta si Ales. Teodori mediculu, aparû la Buda în 1825; „Învetiaturile despre dotoriele parinților de a-si educá copii.“

Mai avemu de la dânsulu trei brosiuri polemizatóre în limb'a latina, despre originea romana (1814—1816) si „Protopapadichia“, tiparita în „Sionulu Românescu“ din Viena în 1865, si unele fragmente limbistice, tiparite în „Archivulu pentru filologia si istoria“ a dlui Cipariu.

Petru Maioru a purtatu dispute învingatóre în contra tuturor acelor'a, cari denegau descendintia nostra de la coloniile Traiane. Elu a deșteptatu si întemeiatu între Români mai multu de cât ori care consciintia despre adeverat'a lor origine, cá sînt adeverati nepoti ai vechilor Romani, si limb'a lor e limb'a poporala, ce suná odinióra pe pamântulu Italiei în gur'a celui mai puternicu poporu alu lumei.

Scrierile lui de o natura polemica, provo-

cara o adevărată revoluție în lumea literară română și stărnira în Români interesul, dorul de cetire.

Frumos se exprima despre el în precuvântare la Fabulele lui Cichindealu, nemuritoriul Heliade: „Istoria pentru începutul Românilor a fericitului Petru Maior, a fost un fel de toiag a lui Moise, prin care despiciându marea de întunecare, ce ținea pe Români, i făcu să treacă dincolo de Egiptul mințiunilor și să cunoască adevăratul lor început.”

Totu așa recunoște și dlu M. Cogalnicu în cuvântul introductiv la „Istoria Moldovei” că: „Petru Maior a contribuit cel mai mult la deșteptarea simțământului național între frații și Români.”

(Va urmă.)

George Popescu.

SCHITIE DE CALETORÍA.

XX.

Dilele din urma în Abrudu, despartirea.

Deminetia când ne scularăm, simțeam trebuința d'a ține o pauză, după atâte petreceri obositoare. Primiram dară cu plăcere invitarea ospitală a dnei și a dlui Lobontiu d'a mai rămâne în Abrudu. Hotariram să mai stăm, spre a ne odihni, că apoi să putem pleca cu puteri recreate.

Si ziua trecu bine. Dlu Têrnoveanu intră la prânz o societate, și dimpreună cu amabilă-i d'omna soția ni imprimă în memoria amintiri plăcute.

Dar s'era! Érași eră luni, adevărat tîngu; prin urmare érași ni cântăra muzicele din toate părțile, érași audiam închinările și — érași nu eră cu putința d'a dormi.

Deci vedîndu, că la Abrudu nu ne mai putem odihni, deciseram, că la deminția negresit să plecăm a ne căuta în alte părți, ceea ce acolo nu puteam găsi, linișce.

Înse deminția érași furem siliti a capitula cu planul nostru de caletoria. Ospitalitatea ne învinse. Noi încă cedam bucurii, căci eram obosiți.

Si că nici ziua aceea să nu treacă însă, facurăm planul să mergem a vedea „stempurile imperatești” la Gur'a-Roșiei. O mică societate îndată se improvisă, și escursiunea se făcu.

După ce vizităm stempurile numite, o

admirabilă construcție mecanică ce a constat pe statu sume foarte mari, o altă surprindere ne frapă. Dn'a Rosalia Popu ne invită la umbră, sub un șopru, unde m'era așternută. Eră tocmai pe la miezdi, și cald; primiram dară cu plăcere invitarea. Si când ni se aduse pe m'esa și un balsam, cine n'ar fi mâncat?!

După ce ne saturam bine, mai cautam cum se scote aurul din țir'a esita de sub stempuri, apoi plecăm a casa la Abrudu — să ne odihnim? Ba, să — prânzim. Două prânziuri într'o zi! Si încă după oalta!

Dieu așa. Acasă ne așteptă o eșelentă friptură de purcelu. Cât de satui, dar mai trebui să mâncăm și acela. Asă-i pe la Abrudu. Déca nu ești iubitor de tracte, să nu te duci acolo!

Norocul nostru, că aveam să caletorim vr'o ora, și că drumul scutură binisioru. Acesta ne făcea apetit. Atunci me convinsei și eu, că si pardosel'a din Abrudu e bună de ceva.

Sosiram. Mâncam și purcelul. Dar atunci apoi deciseram serios, că la deminția vom pleca. Ospitalitatea de care avurăm onora d'a fi partasi vr'o diece zile mai staruie să rămânem, dar noi voiam să ne odihnim, deci remasem neclătiți în hotărîrea noastră.

Ni luam dară remas bunu de la noii noștri cunoscuți, mai facurăm și câte-va vizite de adio, și — după o noapte în sfîrșitu linișciti — deminția parasiram Abrudul, unde petrecurăm atâte momente frumoase, pe cari nici odată nu le vom uită.

Fiind că voiam să mergem pe la Baia-de-Crisiu, apucam pe valea Cernitei spre Buceși. Dni Lobontiu și Têrnoveanu dimpreună cu gentilele d'omne soții, voind a-si manifesta încă odată prețiosă simpatia față de noi, avură afabilitatea d'a ne petrece până la delu.

Si acolo opriram trassurile. Ne deteram jos. Unu ultim adio. Si ne despartiram. Eră unu moment plin de emoție.

Me aflam sub impresiunea unui simțământ dulce. Mai aruncă o privire înderetu. Jos se întindea valea Cernitei unde odinioară taberă oștenii lui Buteanu. Mai încolo se ascundea în vale Abrudul, izvorul multor suveniruri scumpe ale animei mele!

Si în momentul acela îmi revocă încă odată în memoria zilele fericite și pline de veselie ce le petrecurăm în acelu orășu și giuru,

ospitalitatea nemarginita cu care eramu întâmpinați la totu pasiulu, și primirea cordială cu care furem onorați de toate familiile române și de totii confrății noștri : și de-acolo tramisei tuturoră ultim'a mea multiamita și salutare de adio !

Iosifu Vulcanu.

Odata și acum.

Într'o dalba casulă,
Sub o dumbrava cu flori,
Petreceam a mea junia,
Fara grigi, în serbatori.

Sus pe-o culme o gradina,
Si 'n gradina unu castelu;
Multa vreme dulce, lina,
Petreceam privind la elu.

Si diccam adese dulce:
O gradina-i alu meu doru,
Si o curte ce straluce,
Cu lumini în foisoru !

Adi am curte frumoșica,
Si gradina, foisoru,
Colo 'n vale-o casa mica,
Lâng' unu riu murmuratoru.

Si privescu periu-'n spume,
Si suspinu meditatoru :
Ah ! sè am si eu în lume
O coliba fara doru !

V. R. Buticescu.

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

(Urmare.)

În prim'a linia este principiulu creștinatătii, carele sub acestu velu, înaltia femeii mai pe sus de toate. În a două linia îngrigirea mea pentru asigurarea tronului pe partea fratelui Teodosiu, carele ar fi fost espusu rivalităților, casatorindu-me eu și surorile mele. Si în a trei linia, este o datorintia de fiica, ce stă în legatura cu tradițunea noastră familiara, și care pôte că ti-o voiu descoperi, pôte că nu ! Dar tu n'ai plecare spre vieti'a asceticăscă ? — întrebă Pulcheria esaminându pe Atenais.

— Oh ! a privi numai la cōgi'a religiunii cu ochii filosofiei, cum am fost deprinsa eu, fara a strabate la simburile ei, se pare religiunea numai forma fara sensu ; numai când ni se deschidu ușile misterielor și penetrăm ascunsele ei, atunci vedemu ce frumsetia sânt toate asiediemintele și ceremoniele religiunii. A studiă, a me perfecțiună, dorescu din adênculu sufletului. Dar simțiescu în mine plecarea la unu cercu mai latu. Nu m'asîu puté decide a remăné în manastire.

— Acêsta descoperire sincera e o dovêda mai multu pentru sublimitatea spiritului teu. Si eu dorescu sè-ti ajungi scopulu.

Teodosiu veniă la Pulcheria de câte ori ceva afacere importanta de statu îl siliă sè o consulte. Atenais sèu eră singura în gradina, retrasa, la ôre-care mēsa, unde cetiă și scriă, sèu dēca eră în tablînu, la apropierea împeratului se retragea în cell'a ei, de si ar fi doritu a-lu cunōșce mai de aprōpe, și a-i multiami pentru bun'a privire înca de la Cisterna.

Teodosiu vedea retragerea Atenaidei, dar cugețându că acea se face la dispunerea Pulcheriei, n'a atinsu nici unu cuvêntu despre ea. N'a lipsitu nici la elu unu impulsu internu, de a cunōșce pe celebr'a filosofa, fic'a lui Leontiu.

În timpul acell'a doi inamici turburau limitele imperiului. Hunii lui Atila din Panonia, și Persii din Asia. Antemiu generalissimulu adormise în Dnulu. Marcianu i-a urmatu, și tîenea în ștăcu pe ambii inamici. S'a întêmplatu înse, că s'a vediutu constrinsu une-ori a cumperă pacea chiar cu bani.

Atila nesățiosulu repetă pretensiunile sale si cu amenintări.

Teodosiu vine odata repede, neinsciintiatu, la Pulcheria.

Pulcheria eră cu toate femeile sale, în tablînu la mēs'a de lucratu, și acum nici Atenais nu se mai puté retrage.

Teodosiu în etate de 30 ani, eră desvoltatu, cu toate caracterele barbatesci, binefacutu, frumosu, și cu o noblētia maiestatica în tîenerea sa. Celu ce îl vedea, trebuia sè-lu iubēscă, și sè-lu respecteze.

Întrându la Pulcheria cu grigia în față, merse dreptu spre ea fara a privi în laturi.

— Ce e nou, împerate ; era s'a mai întêmplatu ceva ?

— Nerusînatulu de Atila era pretinde bani, și de nu-i voiu tramite, va vini sè ia cu putere.

— Si ce dispozițiuni ai facutu ?

— Tocmai pentru acea am venitu, sè audu parerea ta.

— Mie mi-ar fi placutu, sè dispuni independinte de mine !

— Senatul ar fi de parere, sè satisfacemu pe acelu neomu !

— Eu nu. Celu ce amenintia, e slabu. Vrei sè scii ce asîu face eu ?

— Bucuros ascultu.

— Siedi dara și scrie : „Eu Teodosiu II Împeratulu Romanilor am auru numai pentru amici, era pentru inamici feru.“ Asia a învinsu Camilu Romanulu pe galulu Brenu. Ce dîci ?

— Tu ai totu-de-una dreptu. Îti multiamescu — și plecându-se sè-i sarute mân'a, dupa datina, voiă sè se departeze.

Pulcheria înse îl retienù prinsu de mâna.

— Îti recomându, împerate, pe sor'a mea cea noua, ce mi-a dat'o Ddiu, pe Atenais fic'a prèdemnului nostru Leontiu din Atena, deja mortu.

Atenais în momentul acela eră cu ochii tîentiti ia dîosu, și unu purpuriu i inundase față.

(Va urmă.)

Georgiu Traila.

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	28	9	F. 7 d. P. ss. parinti. c. p. Nicita.
Luni	29	10	s. m. Teodosia, c. m. Olvian.
Marti	30	11	c. p. Isaaciu Mart., s. m. Nataliu.
Mercuri	31	12	s. ap. Ermi, s. m. Euseviu.
Joi	1	13	ss. mm. Iustin Fil., Iust, Cariton.
Vineri	2	14	s. m. m. Ioan celu Nou.
Samb.	3	15	ss. mm. Lucian, Ipațiu, Dionisiu.

De la espositiunea universala.

— Paris 3 junie. —

Ceru acusele mele, dle redactoru, că împedecatu d'o bóla de vr'o dóue septemâni, nu v'am pututu scrie dîlele trecute despre espositiune. Acuma înse reiau condeiulu si promitu a fi cât se póte de diligentu.

E bine, sè 'ncepemu dara!

Partea cea mai interessanta a espositiunii universale din Paris este negreșit secțiunea franceza. Sè facemu dar o preumblare în acést'a.

Secțiunea franceza cuprinde cam jumetate din raionulu espositiunii. Întrându într'ens'a, trebuie sè recunóșcemu în primul momentu, că francesii șciu sè împuna prin maretia si gustu. În cât priveșce aceste dóue însușiri, numai englesii potu sè rivalizeze în ele cu francesii.

Secțiunea franceza se împarte în 12 galerie, fiecare în lungime de 600 kilometre, asiá dara tóte la olalta facu aprópe la o mila nemtiésca.

Sè intrâmu ântâiu în galeri'a artilor liberale! Aice dâmu îndata de salónele musicale. Sute si sute de pianuri, pianine, harmonie, orgone si alte instruminte musicale stau aice lâng'olalta. Între tóte e mai de însemnatu unu pianu electro-magneticu. E interessantu si unu pianu-harmoniu.

Secțiunea franceza ni ofere apoi admirabile modeluri de cladiri. Éta de esemplu modelulu castelului de Pierrefonds, de nou restauratu. Acoperisiulu, deosebitele petri, lucrulu de feru, ornamentele de bronzu, lucrulu de lemn, arborii în parcu, tóte se potu vedé în colórea lor naturala. Tóte ornamentele de metalu sânt lucrute pâna 'n amenuntele cele mai fine. Prin porțile deschise vedemu interiorulu, scările, coridórele, ferestile etc.

În despartiemântulu științielor naturale este pré interessantu cabinetulu de anatomia pathologica, unde se afla atât preparate, cât si modeluri artistice, aceste din urma represintându totu felulu de bóle cumplite. Multe francese curioșe parasescu cabinetulu acést'a iute si sub simptomele unor afectiuni nervóse fórté aspre.

Celu mai numerosu publicu se afla totu-de-una în galeri'a mobiliei, unde pe lângă mobilie se afla si tapetele, lucrurile de bronzu si stucatur, fayențele, porcelanele, sticlele, apoi serviciile de méza, pocale, vase, si în fine o mulțime de lampe, candelabre etc. Din aceste obiecte sânt a se aminti câte-va fórté admirabile, fia-care câte-unu capu-de-opera: turnulu de bronzu de la Barbedienne în renaissance francesu din timpulu regelui Franciscu I, templulu anticu din sticla de cristalu de Baccarat, unu opu destinatu cá

donu lui Pap'a Leon XIII de catra nobilimea franceza etc.

În galeri'a cheramice se afla tóte soiurile istorice ale acestui ramu de industria artistica, publiculu înse mai multu i placu obiectele pline de efectu si picanteria facute din teracotta colorata, niște grupe de figure plastice, cari represinta felurite caricature si șcene de burlescu.

Este fórté interessantu si despartiemântulu mobiliei de casa ieftine. Aice mesarii de la noi aru puté învetiá fórté multu, a lucrá ieftinu, simplu si cu gustu.

În galeri'a vestmintelor se aduna — firesce — mai ales publiculu de dame. Salónele aceste sânt pline de costume moderne, pelerii si papuci, brodarii si dantele, pene si flori. Salonulu de flori artistice face impressiunea unei case de flori, care e înzestrata cu cele mai admirabile flori. Pentru lumea barbatésca așisdere se afla o mulțime de îmbracaminte. În salonulu frisorilor se vedu bustele frumusetelilor din Paris frisate dupa mod'a cea mai nóua.

Aice trebuie sè observu, că în secțiunea franceza pretotu-indene vedemu o mulțime de figure umplute si statue. Dîlele trecute s'a deschisu unu pavilion francesu, care contine la vr'o suta de figuri umplute, ce represinta felurite porturi franceze. B.

Ada-Kaleh.

— La ilustratiunea din frunte. —

Împartesiramu în nrulu trecut, că Austro-Ungharia a cuprinsu Ada-Kaleh, de unde turcii au eșitu. — În nrulu de acuma publicâmu o ilustratiune ce represinta acésta cetatiue turcésca.

Ce este Ada-Kaleh? O insula în mijloculu Dunarii, jos la Pórt'a-de-feru, lângă Orșiova vechia, de aice ungharii o numescu Orșiova nóua.

Ea se 'ntinde între teritoriulu austro-ungurescu si celu sêrbesc. În timpurile vechi, când Turci'a purtá resboie cu Austria, erá de mare importantia pentru cea d'ântâiu; acuma înse, când Turci'a își perde tóte cetățile Dunarene, posesiunea ei în mâni turcești nu mai are nici o însemnetate. Din consideratiunea acést'a Turci'a a cedat'o Austro-Unghariei, cu condițiunea înse, că de cumva cetățile Dunarene aru remâné ale Turciei, sè i se restitute si Ada-Kaleh.

Éta pe scurtu si istoriculu acestei insule. Ada-Kaleh numai din secolulu trecut a ajunsu definitiv în mâni Turciei, pân'atunce s'au luptatu multu pentru ea cu Austria, care a si începutu s'o întarésca înca sub Leopold I, si i îmbunetati forturile sub Carol III. La 1790 Austria a ocupat'o prin unu atacu condusu de ênsusi împeratulu Iosifu II; înse pacea de la Sistov totusi o lasá în posesiunea Turciei.

De atunce Ada-Kaleh nu mai progressá. Turcii nu-i mai dederá nici o importantia, si ținura într'ens'a numai a garnisóna mica.

În mân'a Austro-Unghariei, acésta insula — care abiá e de unu kilometru, dar e încungiurata de unu zidu grosu, care o preface în o fortaretia — are sè devina unu punctu strategicu importuntu, căci domineza Dunarea.

Biserica si scola.

Sinodulu eparhialu aradanu în sîedint'ia de la 27 aprilie a constatatu, că comunele de sub jurisdicțiunea consistorului din Arad au în bani gata 39,933 fl. 98 cr., în obligațiuni 481,305 fl. 36 cr. si în pretensiuni sum'a de 69,749 fl. 69 cr.; fundațiunile bisericësi si școlare de sub consistoriu aradanu, eșceptându-se protopresbiteriatulu Timisórei, facu la olalta sum'a de 43,616 fl. 57 cr.; s'a raportatu, că dlu Florianu Varga, că esecutoru alu testamentului fericitului George Popa, a promis a plăti pe 1 iulie sum'a de 1000 fl., lasata de repausatulu pentru biseric'a or. din Galsia; apoi se desbatu darea de séma asupra administrării fondurilor si fundațiunilor diecesane; la propunerea deputatului M. B. Stanescu s'a decisu, că sinodulu sê faca o represintațiune în scrisu la guvernulu, rugându-lu sê-si revóce intimatulu care îndatoreșce pe invetiatorii confessionali a participá la fondulu de pansionári alu statului.

Serbatórea Constantin si Elena, hramulu bisericëi mitropolitane din Bucureșci, se serbá cu multa pompa. Easusi mitropolitulu primatu celebrá, assistatu de înnaltulu cleru. Domnitorulu, încungiuratu de cas'a sa civila si militara, asistá la acésta serbare dimpreuna cu ministrii, si tóte corporațiunile. În curtea mitropoliei steteau înșirate detașamente din diferite corpuri ale garnisoniei. Dupa terminarea sântului serviciu, Domnitorulu, însoțitu de ministrii si de cas'a sa civila si militara, facu visita mitropolitului primatu în palatulu mitropolitanu, unde erau întruniti toti membrii înnaltului cleru.

Sinodulu României s'a convocatulu pentru diu'a de 24 maiu st. v. la Bucureșci.

Societati si institute.

Serbările latine de la Montpellier s'au începutu în 22 maiu, în presint'ia unui mare numeru de straini. Stradele principale si bulevardurile erau decorate cu drapele; monumentele publice, cafenelele si cluburile erau iluminate; gar'a mai cu séma stralucia d'o lumina orbitóre si de focuri d'o mia de colori. La 9 óre au sositu invitații, filologi, poeti si alti invetiati, cari au fost primiti de comitetu. Dupa primirea cu faele, urmá preumblarea prin stradele orașului; pretotu-indeni cortegiulu a fost salutatulu prin aclamări entusiastice, miscelile instrumentale si vocale esecutau cînteculu „Salute Latinilor!“ În fine cortegiulu merse la teatrulu celu mare, unde se facu primirea oficiala în sal'a de concerte. Numerulu strainilor sositi la Montpellier în diu'a aceea fu peste 40,000. A dóu'a di sosira corurile vocale si musicale din diferite orasie, apoi óspeții si alti straini, — numerulu celor veniti în diu'a acést'a se urcá peste 60,000. Dupa miédiadi se deschise sîedint'ia solemná a Societáții limbelor romane, care se încheia a trei'a di cu împartirea premiilor. Laureatiu au fost în numeru de optu-dieci. Recompensele erau compuse mai alesu din flori de auru séu de argintu. Sér'a se tînu unu concertulu de gala în teatrulu celu mare.

Reuniunea stuparilor din Banatu, care s'a constituitu în 1873, tînu în 3 juniu a. c. adunare generala, însoțita cu esopițiune de miere, în comun'a Gyarmata lângá Timisóra. Obiectele esopițiunii au fost totu soiulu de miere, dupa flórea din care s'a cu-

lesu, în faguri si stórsa, céra, vinu, otietu de miere, totu soiulu de unelte necesarie, precum ládi dupa sistemulu lui Dzirzon, masine de storsu mierea si céra, si alte unelte merunte îndemánatece, precum, clește, foi, afumatoru, celule de prinsu matecele etc. — Chiar si table tiparite de céra pentru stratu de faguri. Peste totu niște lucruri de totu interesante, cari de odata erau si de vëndiare, puténdu-se procurá de catra interesáții stupari. Între multi espunatori a trasu atenziunea unu preotu reformatu din secuime, carele a espusu costiuri de albine, de si de sistemulu lui Dzirzon totusi maestrosu construite si îmbracate în împletituri de paie. Publiculu, care a concursu în numeru frumosielu, a mai avutu si acca rara placere, a vedé si stupin'a br. Ambrozy, proprietarulu mare de Gyarmata, care e un'a dintre cele mai mari mari stupine în Banatu. Ací s'a pututu vedé patru pavilone, fia-care câte cu 90 încaperi séu stupi. Apoi de la coșnit'ia originala, pâna la cele mai alese sisteme de a lui Dzirzon. Baronulu are si esportu mare de stupi. Totu acolo a admiratu publiculu si iepurișcea baronului, în care se vedeau peste o suta de iepuri de tóta colórea, suri, galbeni, negri cá corbulu, si pistrisi. Între espunatori, loculul principalu l'a cuprinsu br. Ambrozy, apoi cei mai multi docenti, dar a espusu si alti economi. Dintre Români a fost de fația trei preoti, cari se ocupa cu stupari'a, unulu dintre ei e si membru alu reuniunii, si precum șcimuface propaganda cu stupari'a si între ceialalti frați ai sei, numele lui dlu Ioanu Vulcanu parocu în Ligetu.

Unu martoru ocularu.

Societatea Alexi-Sincaiana a teologilor din Gherla la 6 junio tînu o sîedint'ia publica, cu urmátórea programa: 1. „Cuvéntu de deschidere“, de presîedintele soc. I. F. Negruțiu teol. IV; 2. „Unu Resunetu“, poesía de A. Muresianu, cîntata de corulu vocalu; 3. „Franci'a la anulu 1870“, poesía de I. S. Vasilco, declamata prin Ioanu Pocolu teol. III. 4. „Serenada“, esecutata pe violina de Ioanu Cherebetiu teol. II, acompaniatu de Simeonu Tanco teol. II; 5. „Pretiulu limbei“, disertatiune rostita de autorulu Pamfilu Grapini teol. II; 6. „Limb'a româna“, poesía de G. Sion, esecutata de corulu vocalu; 7. „Orfelinulu“, poesía de I. Muresianu, dechiamata prin Emiliu Lobontiu teol. II; 8. „Suvenire de Mehadia“, esecutata pe violina de S. Tanco, I. Cherebetiu, P. Birlea teol. IV si I. Neamtiu teol. II; 9. „Despre musica“, disertatiune rostita de autorulu Gerasimu Domide teol. II; 10. „Astadi sê ne bucurámu“, cînteculu ocasionalu, esecutatu de corulu vocalu; 11. „Dragosiana“, balada originala cetita de Teodoru Margineanu teol. IV; 12. „Blastemulu copilei“, esecutatu pe violina de S. Tanco, I. Cherebetiu, P. Birlea si I. Neamtiu; 13. „Serbarea de 1 maiu“, poesía de G. Barozzi, declamata prin Gavrilu Bocosiu teol. III; 14. „Cuvéntu de închidere“, de v.-presîedintele soc. Teodoru Farcasiu teol. III.

La Brasiovu reuniunea româna de gimnastica si cîntári a facutu în 2 l. c. excursiune colegiala în Stejarisiu, esecutându-se urmátórea programa: a) „Fuga în cercu“, esecutata de gimnastici (cu musica), b) „Cînteculu de excursiune“ choru micstu de I. Rheinberger, c) „Dóue ânimi nu-mi dau pace“, hora pentru choru micstu de G. Dima, d) „Remasu bunu corului“, choru micstu de F. Mendelsohn-Bartholdy, e) „Plóia“, hora poporala, pentru choru micstu de G.

Dima, f) Întrecere în fuga cu premii, executata de membrii insinuati, în fine urmă dantiulu.

Ce e nou ?

Dlu Vasile Alecsandri, fal'a națiunii române, e întimpinatu din tôte părțile cu felicitări si ovatiuni pentru marele succesu câștigatu la Montpellier, cu „Cânteculu gîntei latine.“ Ni se scrîe din Sibîiu, că comitetulu Asociațiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului român s'a întrunitu luni în ședinția extraordinaria si a decisu sê tramita marelui poetu o adresa de felicitare. Inteligint'a româna de acolo l'a felicitatu prin urmatorea depesîa : „Rege alu poetilor latini, Te salutăm, Române încoronatu de gîntea latina!“ În Români'a tôte societățile, înștitutele, cluburile, barbati de tôte pozițiunile, familie ilustre, grabira a-si tramite poetului laureatu tributulu devoțiunii lor. Tocmai acuma aflăm că dlu Alecsandri a sositu la Bucureși, unde i s'a facutu o întimpinare însufletita.

Presedintele Societății limbelor romane, dlu Albert de Quintana y Combis, a tramisu dlui V. Alecsandri o epistola, care se începe asiá : „Domnulu meu si sumpete poete! Este o fericire pentru mine, că cup'a oferita cu ocaziunea serbatorilor latine a fost câștigata de unulu din cei mai mari poeti ai unei naționalități, ce ne este scumpa, si pentru viitorulu careia facemu urările cele mai simpatice.“ Apoi încheia : „Am rugatu pe Mistral (Unu poetu. Red.) sê binevoiesca a primî cup'a în numele dtale. Marele poetu alu Provantiei o primî în numele marelui poetu alu României . . . Cât asiu fi de fericitu a ve strînge mîn'a!“

Noulu atentatu contra împeratului Vilelmu este acuma unu obiectu de frunte alu diaristiceii. Atentatorulu dr. Nobiling a trasu două focuri spre împeratulu. Pușca a fost umpluta cu zdrame, că astfel sê nimeresca mai siguru. Si în adeveru, o mulțime de zdrame întrara în față, brațele si spatele împeratului, carele numai decăt fu inundatu de sânge. Dusu a casa, medicii îndata începura operațiunea, pân'acuma se scósera vr'o 32 de zdrame, dar unele se mai afla în corpu si înca în locuri fôrte periculose. De nu se vor putê scóte, vor inveninã sângele. Dure-rile împeratului sînt înfricosiate, si — considerându etatea lui de 82 ani — usôru potu sê-i ciunte viét'a. Atentatorulu asemene se afla în gur'a morții, căci când vedîu, că vinu a-lu prinde, se împușcă; glontulu nu-i produse mórte la momentu, dar — precum se scrîe — acuma se afla în agonia.

Congressulu în fine totusi se va întruni, si anume la Berlin în 13 l. c., sub presiudu lui Bismark. S'au convocatu numai puterile mari, dar se spera, că mai târziu si cele mai mici interessate înca vor fi admise. În casulu acest'a Români'a va fi represintata de dnii Ionu Bratianu si Cogalniceanu.

Rusi'a în Români'a își aduna din ce în ce mai multe oștiri. Trenurile aducu necontenitu ostasi si tunuri. Se scrîe, că armat'a ei de la Dunare se urca deja la 310,000. Numerulu oștirii russesci în Basarabi'a s'a întreitu. Rușii studiésca si strîmtoarele Carpaților. Ma o șcîre mai noua anunția, că armat'a russa va ocupá si Ploșcîii.

Români din Cairo. Cu ocaziunea dîlei de 10 maiu, d. presedinte alu consiliului de ministri ai României a primitu o telegrama de la coloni'a româna

din Cairo, prin care Români cari se afla în capital'a Egiptului își manifestésca simțimintele față cu însemnat'a dî de 10 maiu si felicitésca pe MM. LL. Domnulu si Dómn'a, precum si pe brav'a armata româna, care cu sângele seu a cuceritu independint'ia României.

O mare nenorocire s'a întemplat pe marea englesa la Folkstone. Doue vase cuirasate germâne „Grosser Kurfürst“ si „König Wilelm“ s'au ciocnitu. La patru minute dupa ciocnire, celu d'ântâiu s'a confundatu. Vr'o 200 de ómeni au fost scapati, 300 au peritu în fundulu mării. Ciocnirea s'a întemplatu dîu'a, caus'a a fost că „Wilelm“ voindu sê ferésca din calea unei nave de comerciu, s'a întorsu pré iute, si astfel s'a ciocnitu cu „Kurfürst“, care se aflá în apropiare.

O cercare de corumpere neisbutita. Cetimu în „Românulu“ : Agintii ministeriului de finantie au descoperitu o afacere de contra-banda. D. Rubinstein, cumnatulu dlui Varsîawski, s'a dusu la d. Olanescu, si l'a lasatu sê 'ntieléga, că de va lasá sê se comita fraud'a, va fi resplatitu, adeca desonoratu. Dlu Olanescu i-a dîsu sê vie în dîu'a a dóu'a, si totu d'odata a vestitu pe procurorulu, care a venitu c'unu martorulu si s'a instalatu în camer'a laturasiã. La ór'a otarita veni Rubinstein, pledându din nou în favórea fraudei, si depuse pe mész'a onorabilei impiegatu unu fișicu cu auru. Atunci întrã procurorulu cu martorulu si se dresã processulu verbalu.

Rusi în Bucureși Cetimu în „Românulu“ : Muscalulu Ivan Moiozof voiá cu ori ce pretiu sê tréca cu carut'a lui pe calea Mogosidii. Sergintele Ghitiã Gheorghe avea înse ordinulu sê nu lase o séma de carutie pe acésta strada si carut'a muscalului erá tocmai dintre acele. De aci împotrivre de ambele parti. Se vede înse, că nu tôte natiunile au acela-si respectu pentru lege si pentru fort'ia publica, căci muscalulu în cestiune s'a apucatu sê bata pe sergintele care erá în exercitiulu funcțiunii sale. Dar, fiindu că legile nostre pedepsescu asemenea fapte brutale, Ivan Moiozof a fost condusu la poliția. Alti doi rusi, acestia soldati, au fost arestati pentru c'au spartu o lada de luminári de spermantietu de la gar'a Filaretu, negreșitu cu scopulu d'a-si ênsusi o parte din contîntulu ladii.

Delegatiunile austro-ungare érasu s'au întrunitu la Viena. În delegatiunea ungeresca Wahrmann, în cea austriaca Kuranda, au interpelatu pe contele Andrásy, déca are de cugetu sê intervina la congressu în favorulu jidovilor din Români'a? Andrásy a respunsu amendurora, că încât acolo va fi vorba de cestiunea acést'a, va spriginî pretensiunile jidovilor.

Bani de hârtia în Români'a. Biletele ipotecare vor întrã în Români'a dîlele aceste în circulațiune, cu cursu obligatoru. Ministrulu de finantie a ordonatuturor casselor publice, nu numai sê le primésca pe adeverat'a lor valóre, dar sê le si schimbe cu numeraru, când s'ar cere. Bancarii de frunte din Bucureși au assiguratu pe ministru, că vor primî „al pari“ acele bilete.

Pentru dominiulu de Beiusiu guvernulu a numitu directoru pe dlu Stefanu Nedeczky. (!!) Din incidentulu acestei denumiri unu dîuaru ungerescu deduce, că scaunulu episcopescu are sê remâna mai multu tîmpu vacantu.

Adunarea deputatilor României a votatu în unanimitate unu creditu extraordinaru de 368,406 lei pe sém'a ministrului de resboiu, pentru plat'a costului a 4.000.000 tuburi metalice pentru cartusiele armei Md. 1868 (Peabody), 8 afete cu rotitje pentru tunurile de calibrulu 9, si 8 afete cu rotitje pentru tunurile de cal. 8, ce sânt de neapărata trebuința pentru armat'a mobilisata.

Ahmed Kaiserli pasia, mai nainte d'a porni cu armat'a turcésca din Rușciuk, unde erá ca guvernatoru, întrebunçia urmatórea stratagema : Mai nainte d'a porni, cum pretindeau Rusii, ceruse generalului rusu sè lase a trece câte-va transporturi cu efecte de campania, pe care vré sè le tramita la Constantinopole. Rusii, nepresupuindu nimicu, autorisara acea trecere. Când ocupara înse orasiulu, gasira cá cele 80 tunuri Krupp, cari il aপরসera, disparusera din fortificári, si nu gasira de cât 150 guri de tunu din secolulu alu XVIII-le si cari nu mai erau bune de câtu spre a fi topite. („Dorobantíulu.“)

„Români'a-Juna“ din Viena ni tramite urmatorulu apelu : „Departate de patria, departe de conationali, pentru noi n'ar esista o fericire mai mare, decât, când în acestu locu departatu ne-arú cercetá aceia, pe cari i dorimu si iubimu. Rogámu deci pe onoratulu publicu românú, care cercetéza espositiunea din Paris, a ne procurá fericirea acést'a, onorându-ne cu presentia în cabinetulu de lectura alu societátii „Români'a-Juna“, care se afla I Sonnenfels-gasse nr. 1. Viena în 18 maiu n. 1878. — Drd. Oct. Blasianu, presied. ; V. Voina, secret.

Societatea de lectura „Iulia“ a junimei române de la universitatea din Clusiu arangia unu maialu la 2 juniu st. n. 1878 în gradin'a „Regina Angliei.“ Începutulu la 4 óre d. m. Comitetulu arangiatoru fu compusu asiá : Absolon Todea, presiedinte. Augustin Ungur, Benjamin Pop, Teodor Mihali, Augustin Nicóra, Vincentiu Nicóra, Vasiliu Dumbrava.

Studentii din Naseudu arangiara la 6/18 maiu unu maialu în Dumbrav'a Naseudului, care reesi fórte bine si durá pâna târdíu. Doi-spre-diece studenti jocara în costumulu naționalu „Calusierulu.“

Transferárele cele mai nóue. Dlu George Fagarasianu jude la tribunalulu din Alba-Iulia fu transferatu la celu din Satumare, dlu Constantin Comanescu de la trib. din Kezdi-Osiorheiu la celu din Clusiu, si dlu Arionu Marcusianu de la trib. din Alba-Iulia la celu din Deva.

Sciri merunte. Domnulu si Dóm'n'a României si-au reluatú resiedint'ia în palatulu de véra de la Cotroceni. — Dlu Dumitru Bratianu a sosit la Constantinopol în missiune diplomatica. — Dlu dr. Nicolau Oncu a deschisu cancelaria advocat'iala în Arad.

Suvenirea mortilor.

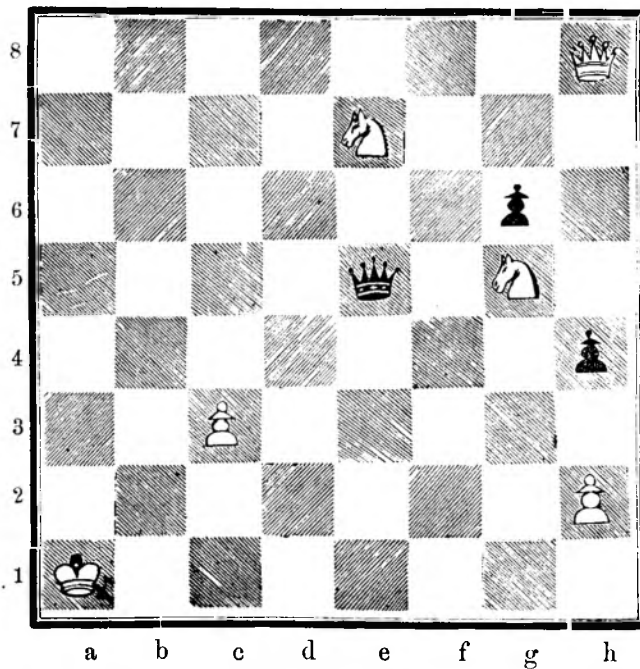
Vasile Popu, preotu în Busiacu, comitatulu Satu-mare, a repausatu la finea lunei trecute. Repausatulu a fost unu barbatu inteligentu, care în anii trecuti a scrisu câti-va articoli si în fói'a nóstra.

Lord John Russel, unulu din principalii barbati de statu ai Angliei, a încetatu din viét'ia la 29 maiu în etate de 86 ani.

Problema de siacu.

De Nicolae Strimbu.

Negru.

Albu.

Albulu incepe si la a trei'a trasura dice matt.

Deslegarea ghiciturei de siacu din nr. 33 :

A cadíutu o radia lina
Pe paméntulu înverditu ;
Si dintr'ensulu, ce minune !
Mii de flori au resaritu.

A cadíutu o radia lina
Pe unu codru 'ntunecatú,
Si-atunci mii de flomele
Glasulu lor au redicatu.

(Poésii de Matilda Cugler pag. 63.)

Bine a ghicit'o dómnele si domniótrele : Amalia Porumbescu, Eufrosina Popescu, Ana Crisianu, Letitia Hodosiu, Fabia Damsia, Ioana Veresiu n. Joodi, Septimia Popoviciu, Fira Serafim, Iuliana Albiciu, Claudia Moldovanu, Anastasia Popu.

Nr. 7 alu „Siedietórei“ contine urmátorele materii : Fét'a multiamitóre, poesia de I. P. Retegeanu, — Rujulina, poveste, de Teodor Hristu, — Rspunsu la numele straine a vitelor, de Ioanu Ionu, — Inca unu rspunsu, — Dorint'ia de a ocármui lumea, anecdota împartésita de I. Chitta, — Doine din giurulu Siomcutei mari, de Elia Popu, — Pace séu resboiu, — Dicitóre române din Selagiu.

„Siedietórea“ ese în trei septemáni odata. Prețiuulu pe anulu întregu e 1 fl. 50 cr. Abonaméntulu se platesce înainte pe anulu întregu. Carturarii poporului sânt rugati a respândi fói'a acésta în poporulu nostru.

Proprietaru, redactoru rspundietorú si editoru : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Catea tierei nr. 39.